

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 27.01.1962, sp. zn. 3 Cz 69/61, ECLI:CZ:NS:1962:3.CZ.69.1961.1

Číslo: 30/1962

Právní věta: V řízení o osvojení dítěte druhým manželem matky musí být předmětem šetření soudu i to, má-li druhý manžel matky, který zamýšlí osvojit její dítě, zákonnou vyživovací povinnost ke svým vlastním dětem. Soud v tomto případě přihlédne též k tomu, jaký vliv by mělo osvojení na vyživovací povinnost osvojitele k jeho vlastním dětem. Proto uváží, zdali zamýšlené osvojení je v souladu se zájmem společnosti, když dítěti, jež má být osvojeno, nechybí rodinné prostředí a je účastno výhod, plynoucích z toho, že žije v domácnosti matky a jejího druhé manžela.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 27.01.1962

Spisová značka: 3 Cz 69/61

Číslo rozhodnutí: 30

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Osvojení

Předpisy: 55/1950 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 30/1962 sb. rozh.

V řízení o osvojení dítěte druhým manželem matky musí být předmětem šetření soudu i to, má-li druhý manžel matky, který zamýšlí osvojit její dítě, zákonnou vyživovací povinnost ke svým vlastním dětem. Soud v tomto případě přihlédne též k tomu, jaký vliv by mělo osvojení na vyživovací povinnost osvojitele k jeho vlastním dětem. Proto uváží, zdali zamýšlené osvojení je v souladu se zájmem společnosti, když dítěti, jež má být osvojeno, nechybí rodinné prostředí a je účastno výhod, plynoucích z toho, že žije v domácnosti matky a jejího druhé manžela.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 27. ledna 1962, 3 Cz 69/61)

Okresní soud v Sokolově vyslovil v pravomocném usnesení, že nezl. děti Jaroslav a Vladimír B. jsou od právní moci tohoto usnesení osvojení manžela matky dětí V. H., ponesou nadále příjmení H. a že manžel matky dětí bude zapsán v matrice místo otce nezletilých.

O osvojení nezl. dětí požádal do protokolu u okresního soudu v Sokolově V. H. s tím, že se oženil s

matkou dětí, s níž již před uzavřením manželství žil 1 a půl roku ve společné domácnosti, a že otec těchto dětí dne 18. března 1957 zemřel.

Soud provedl důkaz obsahem úmrtního listu otce dětí, zprávou odboru pro školství a kulturu rady ONV, která osvojení dětí doporučila, a výpisem z rejstříku trestů V. H. Podle něho byl tento uznán vinným tr. činem podle § 245 odst. 1 c) 3 b) tr. zák., odsouzen k odnětí svobody na tři roky a ke ztrátě občanských práv na 4 roky. Matka dětí s osvojením nezletilých dětí Jaroslava a Vladimíra B. souhlasila.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona, podané předsedou Nejvyššího soudu, že pravomocným usnesením soudu okresního soudu v Sokolově byl porušen zákon.

Odůvodnění:

Osvojení dětí zasahuje hluboko jak do jejich života, tak i do života rodičů dětí, do života osvojitelů i jejich rodin. Je proto především zapotřebí, aby soudy při osvojení zachovávaly pečlivě ustanovení občanského soudního řádu, jež příkazují zjištění všech skutečností, potřebných pro správné rozhodnutí. Soud musí mít na zřeteli společenský účel osvojení a přihlédnout náležitě ke všemu, co s osvojením souvisí, a to jak z hlediska zájmů osvojovaného dítěte, tak i z hlediska osvojitelů a jejich rodin. Pečlivé vyšetření všech okolností a poměrů případu se týkajících musí mít soud na paměti zvláště tehdy, jde-li o osvojení ve smyslu § 66 odst. 2 zák. o pr. rod., kdy se osvojitel zapisuje do matriky místo rodičů dítěte a kdy jde o osvojení nezrušitelné. Proto také směrnice pléna Nejvyššího soudu Pls 3/59, uveř. pod č. 43/1959 Sbírky rozhodnutí čs. soudů k výkladu zákona ze dne

17. dubna 1958 č. 15/1958 Sb., o změně předpisů upravujících osvojení, uložila soudům, aby v řízení o osvojení dětí druhým manželem matky dětí přihlédly i k tomu, jaký vliv by mělo osvojení na vyživovací povinnost osvojitele k vlastním dětem, a aby uvažily, zda zamýšlené osvojení je v souladu se zájmem společnosti, když dítěti, jež má být osvojeno, nechybí rodinné prostředí, neboť v domácnosti matky a jejího druhého manžela žije, takže tu není specifického účelu osvojení, vysloveného v § 63 zák. o pr. rod., kde se osvojením sleduje, aby dítěti bylo vytvořeno chybějící rodinné prostředí.

Těmito směrnicemi se okresní soud v Sokolově v řízení o osvojení v této věci neřídil. Ačkoliv V. H. uvedl v tomto řízení, že má vyživovací povinnost ke svým třem dětem, jichž matkou je jeho rozvedená manželka, a že na tyto děti platí měsíčně 800,- Kčs, okresní soud v Sokolově se touto okolností vůbec nezabýval. Zejména si nevyžádal příslušné soudní spisy o výchově a výživě nezl. dětí, jichž matkou je rozvedená manželka V. H., nevyslechl matku těchto dětí o zamýšleném návrhu na osvojení a nezabýval se vůbec zjišťováním poměrů, v jakých tyto děti žijí, a zda provedením osvojení dětí druhé manželky V. H. nebude ohrožen další rozvoj vlastních dětí V. H.

Kdyby se byl okresní soud v Sokolově těmito okolnostmi zabýval, byl by zjistil ze spisu obvodního soudu pro Prahu 2, že V. H. je pravomocně rozveden ze své viny, že má se svou rozvedenou manželkou tři nezl. děti, že dvě starší děti jsou již 13. let v evidenci TBC, že všechny tři děti jsou vážně nemocné, vyžadují mimořádné péče a především vydatné výživy a že matka těchto dětí má čistý měsíční příjem 686,- Kčs. Byl by dále zjistil z obsahu tohoto spisu, že byl vysloven nad nejstarším synem ochranný dohled, neboť tento nezletilec ještě s jiným nezletilcem se dopustil v r. 1960 řady rozkrádání, což matka nezletilce odůvodnila poukazem na to, že ze svého malého příjmu a z otcových alimentů nemůže hradit veškeré potřeby dětí tak, jak je tomu u dětí v jiných rodinách, kde otcové se o ně řádně starají, a že tyto nedostatky přiměly nejstaršího jejího syna, aby si určité potraviny, které mu sama nemůže dopřát, opatřil cestou nedovolenou.

Okresní soud v Sokolově neměl také ponechat bez povšimnutí výpis z rejstříku trestu V. H. Kdyby se

byl touto okolností zabýval, byl by zjistil, nač poukazuje rozvedená manželka V. H. ve shora uvedeném poručenském spisu, že totiž V. H. si odpykával trest za trestný čin rozkrádání, kdy starost o výživu jeho dětí spočívala převážně jen na jejich matce, a že V. H. je mimo to povinen splnit vůči státu svůj závazek, který vznikl z jeho trestného činu.

Všechny tyto okolnosti měly být okresním soudem v Sokolově pečlivě vyšetřeny a zváženy při úvaze, zda jsou dány podmínky pro osvojení nezl. Jaroslava a Vladimíra B. a zdali nebylo na místě místo instituce osvojení použít ustanovení zák. č. 55/1950 Sb. o změně příjmení nynějšího manžela matky těchto dětí. Takto by byla společným příjmením těchto dětí s příjmením manžela jejich matky náležitě vyjádřena příslušnost těchto dětí k rodině nynějšího manžela matky dětí a zájem těchto dětí by byl dostatečně chráněn, neboť tyto děti by byly i bez osvojení fakticky účastny všech výhod plynoucích z toho, že žijí v domácnosti matky a jejího druhého manžela.

Okresní soud v Sokolově dopustil se vad a neúplnosti řízení, jež mohly způsobit nesprávné rozhodnutí ve věci, a porušil tak zákon v ustanoveních § 1 odst. 2, § 59, § 88 odst. 2, § 93 o. s. ř. a § 63 a § 66 odst. 2 zák. o pr. rod.